

หนังสือเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เรื่อง วัฒนธรรม
พัฒนาการทางประวัติศาสตร์
เอกลักษณ์และภูมิปัญญา
จังหวัดนครศรีธรรมราช
คณะกรรมการ
ฝ่ายประมวลเอกสาร
และจดหมายเหตุ
ในคณะกรรมการอำนวยการ
จัดงานเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธี
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒
มอบให้กระทรวงมหาดไทย
กระทรวงศึกษาธิการ
กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๔
จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม
ISBN 974-419-252-6
พิมพ์เพิ่มเติม ๑๖๗ เล่ม

บทที่ ๑
สภาพภูมิศาสตร์
สิ่งแวดล้อม และสังคม หน้า ๑

บทที่ ๓
มรดกทางธรรมชาติและ
วัฒนธรรมของท้องถิ่น
หน้า ๗๔

บทที่ ๔
เอกลักษณ์ของท้องถิ่น
หน้า ๒๐๓

บทที่ ๒
พัฒนาการทางประวัติศาสตร์
หน้า ๔๗

บทที่ ๕
ภูมิปัญญาชาวบ้าน
และเทคโนโลยีท้องถิ่น
หน้า ๑๖๔

บทที่ ๖
บุคคลสำคัญของท้องถิ่น
หน้า ๒๒๑

บทที่ ๗
พระมหากษัตริย์คุณ
ในการพัฒนาท้องถิ่น
หน้า ๒๕๕

สารบัญ

บทที่ ๑ สถาปนาภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและสังคม.....	๑
๑. ภูมิประเทศ.....	๑
๑.๑ ที่ตั้งและขนาด.....	๑
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ.....	๒
๑.๒.๑ เขตเทือกเขาดอนกลาง.....	๒
๑.๒.๒ เขตที่ราบตะวันออก.....	๒
๑.๒.๓ เขตที่ราบตะวันตก.....	๓
๒. ภูมิस्थาน.....	๔
๒.๑ แผ่นดิน.....	๔
๒.๑.๑ พื้นที่สูง.....	๔
๒.๑.๒ พื้นที่ราบใกล้ภูเขาและที่ราบตะกอนแม่น้ำ.....	๔
๒.๑.๓ พื้นที่ราบตะกอนทราย.....	๔
๒.๒ เทือกเขานครศรีธรรมราช.....	๔
๒.๓ สันทราย.....	๕
๓. ภูมิอากาศ.....	๗
๓.๑ ลม.....	๗
๓.๑.๑ ลมมรสุม.....	๗
๓.๑.๒ พายุหมุนเขตร้อน.....	๗
๓.๒ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์.....	๘
๓.๓ น้ำฝน.....	๘
๔. ทรัพยากรธรรมชาติ.....	๘
๔.๑ ดิน.....	๘
๔.๒ ป่าไม้.....	๑๑
๔.๓ แร่ธาตุ.....	๑๑
๔.๔ น้ำและแหล่งน้ำ.....	๑๔
๕. สภาพแวดล้อม.....	๑๗
๕.๑ สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	๑๗
๕.๒ ปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	๑๘

๕.๓ ทางแก้ไข.....	๑๘
๖. การคมนาคม.....	๒๐
๗. ประชากร.....	๒๒
๗.๑ จำนวนประชากร.....	๒๒
๗.๒ ลักษณะนิสัยใจคอประชากร.....	๒๗
๘. การปกครอง.....	๒๘
๘.๑ ประวัติการปกครอง.....	๒๘
๘.๒ การบริหารราชการปัจจุบัน.....	๒๙
๙. การศึกษา.....	๓๐
บทที่ ๒. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์.....	๔๗
๑. การตั้งถิ่นฐาน.....	๔๗
๑.๑ ชาวถ้ำหรือมนุษย์ถ้ำ.....	๔๘
๑.๒ ชุมชนเกษตรกรรมแรกเริ่ม.....	๔๘
๑.๓ ชุมชนเมืองท่าและสถานการค้า.....	๔๙
๑.๔ ชุมชนเมือง นครรัฐ.....	๕๐
๒. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์.....	๕๑
๒.๑ สมัยก่อนประวัติศาสตร์.....	๕๑
๒.๑.๑ ยุคหิน.....	๕๑
๒.๑.๒ ยุคหินใหม่.....	๕๒
๒.๑.๓ ยุคโลหะ.....	๕๔
๒.๒ สมัยประวัติศาสตร์.....	๕๖
บทที่ ๓ มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น.....	๗๕
มรดกทางธรรมชาติ.....	๘๐
๑. พื้นที่ป่าไม้.....	๘๐
๒. พืชพรรณไม้.....	๘๑
๓. สัตว์.....	๘๒
๔. แหล่งอนุรักษณ์มณี.....	๘๒
๕. ดินน้ำท่าทางและแหล่งน้ำสำคัญ.....	๘๓
มรดกทางวัฒนธรรม.....	๘๓
๑. โบราณวัตถุ.....	๘๓
๒. โบราณสถาน.....	๘๔
๓. แหล่งโบราณคดี.....	๘๖

๔. แหล่งประวัติศาสตร์.....	๙๓
๕. ย่านประวัติศาสตร์.....	๙๔
๖. แหล่งอุตสาหกรรม.....	๙๔
๗. สถาปัตยกรรม.....	๙๕
๘. รูปปั้น อนุสาวรีย์.....	๙๕
๙. สิ่งสำคัญคู่บ้านคู่เมือง.....	๙๖
ศิลปหัตถกรรมและงานช่างท้องถิ่น.....	๙๖
๑. ประติมากรรม.....	๙๖
๒. จิตรกรรม.....	๙๗
๓. สถาปัตยกรรม.....	๙๗
๔. เครื่องจักสาน.....	๙๗
๕. ภาษาและวรรณกรรม.....	๙๗
๕.๑ ภาษานครศรีธรรมราช.....	๙๗
๕.๒ วรรณกรรม.....	๑๐๖
๕.๒.๑ วรรณกรรมมุขปาฐะ.....	๑๐๖
๕.๒.๒ วรรณกรรมลายลักษณ์.....	๑๑๐
๕.๒.๓ จารึก.....	๑๑๑
๕.๒.๔ ตำนาน.....	๑๑๕
๕.๒.๕ ตำรา.....	๑๑๖
๕.๒.๖ วรรณกรรมพื้นบ้าน.....	๑๑๖
การเล่นพื้นบ้านและนาฏศิลป์.....	๑๑๖
๑. การเล่นของเด็ก.....	๑๑๖
๒. การเล่นของผู้ใหญ่.....	๑๓๗
๓. นาฏศิลป์.....	๑๔๙
๓.๑ หนังตะลุง.....	๑๔๙
๓.๒ โนรา.....	๑๕๔
๓.๓ ลิเกป่า.....	๑๕๙
ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ.....	๑๖๓
๑. ศาสนบุคคล.....	๑๖๓
๒. ศาสนสถาน.....	๑๖๓
๓. ศาสนพิธี.....	๑๖๔
๔. ประเพณีการแต่งกาย.....	๑๖๔

๕. การกินอยู่.....	๑๖๔
บทที่ ๔ ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น.....	๑๖๕
ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น.....	๑๖๕
๑. การทำมาหากิน.....	๑๖๕
๒. การรักษาโรค.....	๑๖๕
๒.๑ ยากกลางบ้าน.....	๑๖๕
๓. การกินอยู่.....	๑๖๕
๔. ศิลปกรรม.....	๑๖๕
๔.๑ เครื่องถมนครศรีธรรมราช.....	๑๖๕
๔.๒ จิตรกรรม.....	๑๖๕
๔.๓ ประติมากรรม.....	๑๖๕
๕. ศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณี.....	๒๐๐
๖. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	๒๐๑
บทที่ ๕ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น.....	๒๐๓
เอกลักษณ์ของท้องถิ่น.....	๒๐๓
๑. เอกลักษณ์ทางธรรมชาติ.....	๒๐๓
๒. เอกลักษณ์จากสถานการณ์บ้านเมืองและสภาพเฉพาะตัว.....	๒๐๖
๒.๑ ชื่อจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	๒๐๖
๒.๒ ชื่อสถานที่ต่างๆในเขตเมืองนครศรีธรรมราช.....	๒๑๐
๒.๓ ที่มาของชื่ออำเภอ.....	๒๑๒
๓. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม.....	๒๑๖
๓.๑ เอกลักษณ์ด้านภาษา.....	๒๑๖
๓.๒ เอกลักษณ์ด้านหัตถกรรม.....	๒๑๗
๓.๓ เอกลักษณ์ด้านศิลปกรรม.....	๒๑๗
๔. เอกลักษณ์ทางด้านอาหารการกิน.....	๒๑๘
บทที่ ๖ บุคคลสำคัญของท้องถิ่น.....	๒๒๑
พระเจ้าจันทรมาน.....	๒๒๑
เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย).....	๒๒๒
พลเอกสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์.....	๒๒๓
พลตำรวจตรี ขุนพันรักษ์ราชเดช.....	๒๒๕
พระรัตนเกษมณี (ม่วง รตนอุษเธร).....	๒๒๖

พระครูพิเชษฐอรรถการ (พ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์).....	๒๒๘
พระปลัดเลี่ยม อาสโย.....	๒๓๐
นายเรือง นาโน.....	๒๓๐
นายอังคาร กัลยาณพงศ์.....	๒๓๑
นายจ่าง รัตนรัตน์.....	๒๓๒
นายดิเรก พรตตะเสน.....	๒๓๓
นายฉ่ำ จำรัสเนตร.....	๒๓๔
นายหอม อุปรมัย.....	๒๓๕
นายไสว สุทธิพิทักษ์.....	๒๓๗
นายอึ้งค้าย่าย.....	๒๓๙
นายหัง โสภางค์.....	๒๔๐
นายประเวศ ลิ้มปริงชี.....	๒๔๑
นายอำ ศรีสัมพุทธ.....	๒๔๓
นายเอี่ยม อมรสถิตย์.....	๒๔๔
ร้อยเอกเผื่อน คงเอี้ยง.....	๒๔๕
นายชุม สุวรรณทิพย์.....	๒๔๖
นายสุชาติ ทรัพย์สิน.....	๒๔๖
โนราคล้ายซิ่นนอนหรือหมิ่นระบำบันเทิงชาติรี.....	๒๔๗
โนราผดลิ้น.....	๒๔๘
ปานบอด.....	๒๔๙
นายเนตร ชลารัตน์.....	๒๕๐
นายสร้อย ด้าแจ่ม.....	๒๕๑
หนังหนังจันทร์เสียงทอง.....	๒๕๒
บทที่ ๗ พระมหากรุณาธิคุณในการพัฒนาท้องถิ่น.....	๒๕๕
การเสด็จเยี่ยมราษฎร.....	๒๕๖
การพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง.....	๒๖๐
การสนองตามพระราชดำริ.....	๒๗๑
ทุนช่วยผู้ประสบวาทภัยภาคใต้ : มูลนิธิราชประชานุเคราะห์.....	๒๗๓
บรรณานุกรม.....	๒๘๕